

Vores Natur Natur- & friluftstrategi 2024

Forord

Vejle Kommune er beriget med smukke landskaber; en fjord omkranset af skræntskove, dybe ådale, overdrev og heder samt udspringet af både Gudendåens og Skjernåens kilder. Tværs igennem landskaberne strækker sig et tæt netværk af gå-, vandre- og cykelruter, der inviterer til et aktivt udeliv.

Den varierede natur giver optimale vilkår for en høj biodiversitet – en biodiversitet, der mange steder i dag desværre er under et stort pres. En rig og mangfoldig natur er en vigtig forudsætning for, at også vi mennesker trives og har en tryk fremtid.

Forskning viser, at uderummet har stor betydning for vores sundhed og trivsel. Udelivet kan tilbyde livskvalitet, men også medvirke til at styrke bevidstheden om, at naturen er vigtig og værd at passe på. Hvad enten man er til ro og fordybelse på egen hånd, eller man mere er til fysisk udfoldelse i fællesskaber ude i naturen, så har udelivet potentiale til at højne livskvaliteten for både børn og voksne.

Efter covid-19 pandemien har flere opdaget naturens kvaliteter. Enkelte steder er presset blevet for stort. Der er brug for, at vi sætter lidt mere fokus

på hvad hensynsfuld adfærd i naturen betyder. Her spiller formidling en vigtig rolle, så alle synspunkter bliver hørt, og ingen føler sig misforstået.

Det er ikke kun biodiversiteten og adgangen til naturen, der er vigtig for vores trivsel. Vores klima er under hastig forandring. Det er den fordi vi udleder for meget CO₂ til atmosfæren. Derfor er hele vores eksistensgrundlag nu truet. Vi skal sammen finde løsninger på biodiversitetskrisen, men også sammen bidrage til, at vi når Vejle Kommunes fastsatte klimamål inden 2030.

”Vejle med Vilje” er titlen på byrådets vision for Vejle Kommune. Her er ambitionerne fra øverste sted, at vi sætter naturen først, og giver naturen mere plads. Vi skal hjælpe naturen ind i en bedre balance blandt andet ved at efterligne naturens egne processer.

Med afsæt i byrådets vision ønsker vi, med nærværende Natur & friluftstrategi 2024, at sætte retning for Vejle Kommunes arbejde med udvikling af vores natur og borgernes muligheder for at komme ud i den. Natur og friluftstrategi 2024 kan med fordel læses sammen med sin tilhørende ”Handleplan, Natur & Udeliv 2024, der

beskriver hvilke konkrete tiltag vi vil sætte i gang for at komme i mål med delvisionerne.

En rig natur er mere interessant at opleve. Det er den rige og varierede natur, der tiltrækker os alle sammen, og den som får gæster, erhverv og nye borgere til at vælge Vejle Kommune som destination eller bopæl.

Vi har en forpligtelse til at beskytte naturen og fremme biodiversiteten, men samtidigt også et dybtfølt ønske om, at borgere og gæster kan komme ud og opleve den. Derfor tænker vi natur og friluftsliv sammen i én samlet strategi.

Søren Peschardt

Formand for Klima-, Natur- og Miljøudvalget, Vejle Kommune

Forsidefoto: Natugle - Shelter, Kvakmølle - Vejle Fjord - Grejsdalstien - Bøgeløber

Side 02: Kanosejlads, Vejle Å - Butsnudet frø - Klimaparken, Vejle

Side 03: Bro over Vejle Å, Skibet

Indhold

- 2 **Forord**
- 4 **Samarbejde om naturen**
  - Samarbejde med andre aktører
  - Fælles om fremtiden
  - Kommunens rolle
- 6 **Vision for vores natur**
  - Tværgående indsatser
  - Principper
  - Handlingsplan 2024
  - Vision og delvisioner
- 9 **Delvisioner**
  - Udeliv
  - Skov
  - Vejle Fjord
  - Vandløb og søer
  - Den lysåbne natur
  - Urbane udeliv
  - Formidling

Samarbejde om naturen

Samarbejde med andre aktører

Vejle Kommune har en lang tradition for at samarbejde med borgere, foreninger, virksomheder og andre aktører om at blive den bedste udelivskommune, hvor vi sætter naturen først.

Fælles om fremtiden

Mange bidrager på forskellig vis til at værne om naturen og skabe faciliteter, der får os ud i den. Virkeliggørelsen af strategien skal derfor ske ved en mangfoldighed af samarbejdsformer, partnerskaber og finansieringer på tværs af sektorer og forvaltninger.

Kommunens rolle

Den rolle som kommunen indtager i samarbejdet kan være forskellig. Kommunen kan indgå samarbejder på 5 forskellige måder lige fra at stå helt på sidelinjen, som ambassadør uden nogen formel rolle, til at være fuldt regulerende som rammesættende tovholder i processen.

På sidelinjen

Initiativer igangsættes, koordineres og besluttes i civilsamfundet. Det offentlige har ingen direkte rolle, men fungerer som ambassadør, ex gennem formidling af civilsamfundets tiltag.

Faciliterende

Faciliterer og understøtter initiativer der sættes i gang fra civilsamfundet. Understøtter gennem brobyggende aktiviteter, information mv. ex. stigruppen i Egtved.

Stimulerende

Stimulerer initiativer, der initieres og koordineres fra civilsamfundet ex. stipuljen og Borgernes Grønne Omstillingspulje.

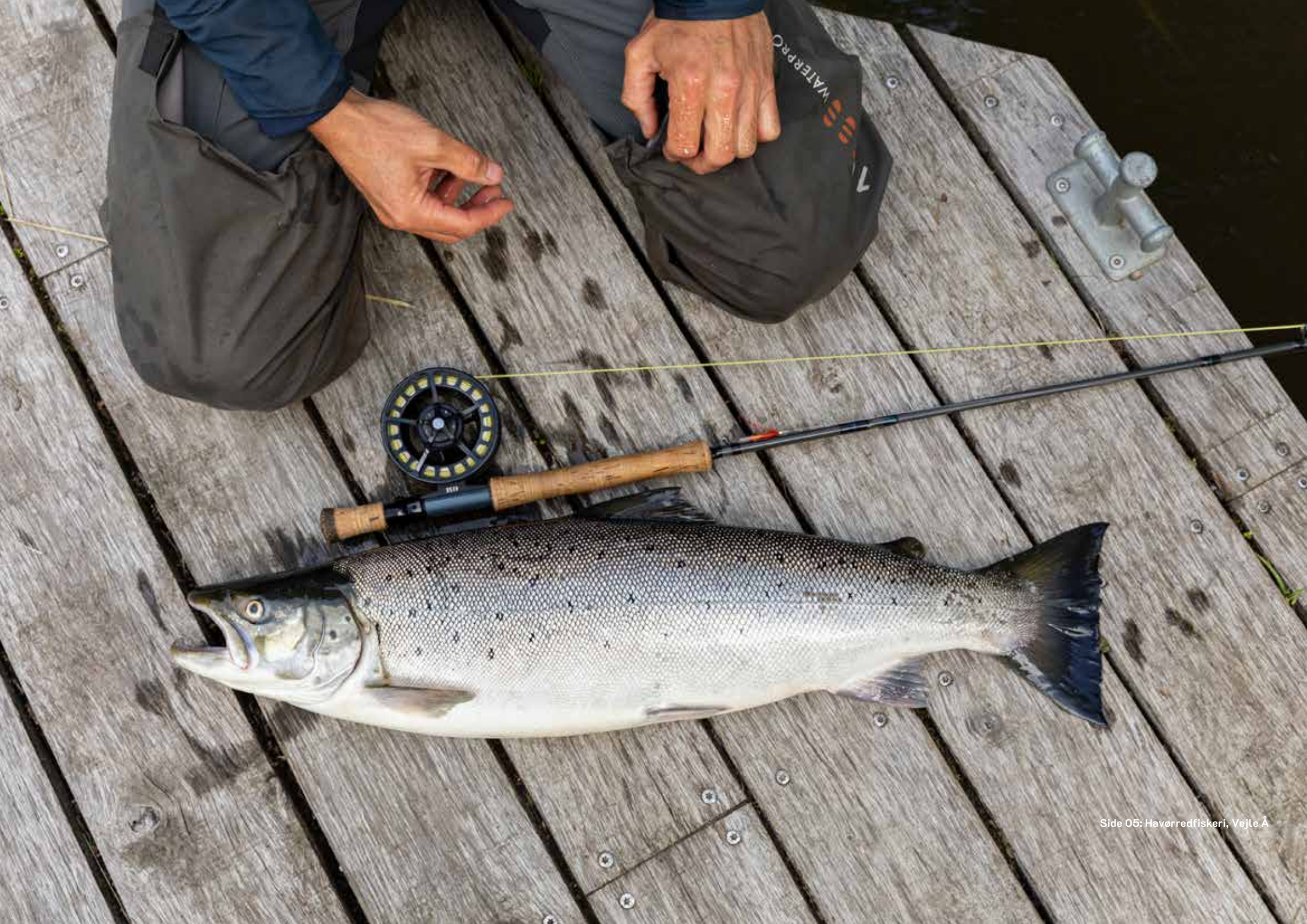
Netværksledende

Etablerer og leder netværk og koordinerer tiltag, som besluttes af netværket, koordinerer og forhandler, håndhæver spillets regler, ex Vejle Ådal og Fjords bestyrelse eller Klima, Natur og Miljøforum.

Regulerende

Sætter i gang, koordinerer og sætter rammer. Inddragelse ex høringer.

Inspireret af "Klima, Demokrati og Samskabelse", Anne Tortzen og Annika Agger 2023

Vision for vores natur

Tværgående indsatser

Lige meget hvilke mål og indsatser vi arbejder med, er der en række tværgående hensyn, som altid indarbejdes. Disse hensyn er tidligere formuleret i andre strategier og politikker. Det drejer sig om:

- Måden vi arbejder på at gøre strategien til virkelighed, hvor vi inddrager lodsejere, foreninger, virksomheder og andre interessenter og arbejder på tværs af forvaltninger for at kunne løfte i flok. Se samarbejdsformer ovenfor.
- Klimasikring og klimatilpasning – som gælder i hele kommunens geografi.
- Biodiversitet – for at gøre den eksisterende natur bedre og robust, så også sårbare og sjældne arter trives og sikres fremadrettet samt hensynet til tiltag der kan øge biodiversiteten på vores forskellige naturtyper.
- Desuden vil vi tilstræbe at have et højt informationsniveau, så vi kan guide brugere af naturen ud til gode naturoplevelser, men også for at fremme naturdannelsen og udbrede forståelsen for den måde vi plejer og passer naturen på.

Disse hensyn er indgroede i vores tankesæt og handlinger og indarbejdes naturligt i de enkelte indsatser.

Principper

Derudover arbejder vi efter en række principper, der beskriver hvordan vi vil virkeliggøre strategien på tværs af indsatsområder:

- Når det er nødvendigt at prioritere mellem forskellige brugergrupper, vælger Vejle Kommune at bruge ressourcerne, der hvor de kommer flest til gode.
- Når vi skal prioritere ressourcer til faciliteter, prioriterer vi indretninger, der er så alsidige og robuste som muligt.
- Når der skal gives tilladelse til aktiviteter i friluftsområder, arbejder vi på en enkel og smidig forvaltningspraksis, under hensyntagen til naturen, skovens naboer og andre brugerinteresser.
- Vi arbejder vidensbaseret. Dvs. vi holder os opdateret på den nyeste forskning og indsamler viden, følger naturens tilstand, registrerer arter og følger op på at de indsatser vi har iværksat også virker efter hensigten.
- At arbejde for samarbejde, accept og hensyntagen mellem de mange forskellige brugere af et område.

Handleplan 2024

Natur og Friluftsliv i Vejle Kommune forvaltes til dagligt som en samlet helhed, der er udmøntet indenfor afgrænsede fagområder med hver sin delvision. I dokumentet *"Handleplan, Natur & Udeliv 2024"* defineres alle mål og indsatsområder for de respektive fagområder.

Vision og delvisioner

På følgende sider præsenteres Vejle Kommunes overordnede vision for Natur og Friluftsliv, og herunder delvisionerne for de respektive fagområder.

Vision:

”Vejle kommune skal være en af landets bedste udelivskommuner, hvor vi sætter naturen først”

Naturen skal prioriteres først, hvis de næste generationer også skal have en chance for at opleve alt det fantastiske der findes derude. Det er vores mål at være en af landets bedste udelivskommuner - et mål, der er lettere at indfri, hvis naturen har gode vilkår. En rig natur er derfor udgangspunktet for Vejle Kommunes høje ambitioner om at skabe optimale rammer for et godt udeliv, der kan imødekomme borgernes mange forskelligartede ønsker og behov.

Delvisioner:

Udeliv

”Vi vil arbejde for, at alle i Vejle Kommune har adgang til alsidig natur med gode rammer for udeliv”

Udeliv er sundt for både det fysiske- og det psykiske helbred. Det konkluderer al forskning på området. Sammen med flest mulige frivillige kræfter, vil vi arbejde for at udvikle en bred vifte af rekreative muligheder i vores smukke natur. Under behørig hensyntagen til den vilde natur, vil vi tilstræbe stor bredde i vores tilbud, så alle kan være med, og ingen ekskluderes.

Skove

”Vi vil øge det kommunale skovareal, der understøtter biodiversitet, klima, grundvand og et godt udeliv”

Vejle Kommunes skove er en del af vores fælles DNA og et af vores vigtigste aktiver for mange borgeres dagligdag. Det ved vi fra flere brugerundersøgelser. Skovene spiller en stor rolle både for det landskabelige udtryk, det enkelte menneskes adgang til natur, en høj biodiversitet, vores grundvand og som værn imod klimaforandringer. Med så bred en brugerflade skal vores skove fremover forvaltes med flersidighed for øje og plads til alle.

Vejle Fjord

”Vi vil genskabe en fjord i god økologisk tilstand med høj artsrigdom”

Det skal igen være muligt at fange fisk i Vejle Fjord og opleve både marsvin, sæler og et rigt fugleliv. Det skal også være trygt at bade fra vores strande. Derfor er vi nødt til at begrænse udledningen af næringsstoffer fra land. I tæt samarbejde med borgere og foreninger vil vi, i regi af projekt Sund Vejle Fjord, forsætte arbejdet med den marine naturgenopretning, for hurtigst muligt at opfylde kravene i de statslige vandområdeplaner.

Vandløb og Søer

”Vi vil forvalte kommunens vandløb og søer med en målsætning om rent vand, et naturligt forløb og høj biodiversitet”

Mange års restaurering af vores vandløb begynder at bære frugt, og vi har fået mange vandløb tilbage i god tilstand. Men vi er langt fra i mål. Vi skal leve op til kravene i Vandområdeplanerne og forbedre levesteder for dyre- og planteliv i vores ferske vandområder. Vi skal også arbejde intelligent med arealplanlægningen. Udvalgte oplande skal indtænkes, så de bidrager til at mindske næringsstof- og CO₂-udledningen, men samtidigt sikrer vandforsinkelse fra det åbne land, så vi undgår oversvømmelser i indre Vejle by.

Den lysåbne natur

”Vi vil fremme værdifuld natur, der er mangfoldig og selvforvaltende”

Der er i dag efterspørgsel på naturarealer til mange formål, og den lysåbne natur er under pres. Først og fremmest skal vi passe på den natur vi har tilbage. Én af de store udfordringer bliver at skabe flere store sammenhængende naturområder, hvor naturpleje og afstemt dyrehold kan sikre flere robuste naturtyper. Det skal ske i regi af privat-offentlige samarbejder, strategisk opkøb af jord, frivillige aftaler med stolte lodsejere, samt en god dialog med dyreholdere og gæster.

An aerial photograph of a suburban neighborhood. In the foreground, there's a large green field with a small blue pond. A dirt path winds through the grass. In the middle ground, a cluster of modern, single-story houses with dark roofs is visible. The background shows a dense residential area with many houses and trees under a clear sky.

Urbane Udeliv

”Vi vil understøtte mere vild natur i byrummene til gavn for mennesker, dyr og planter”

Vi befinder os i en klima- og biodiversitetskrise. Arter forsvinder med alarmerende hast, og klimaet forandrer sig. Naturen har brug for al den plads, vi kan give den. Til gengæld får vi mennesker en række goder fra naturen i form af økosystemtjenester. Vi vil præge den urbane natur så haver, parker og tage giver renere luft, regulerer klimaet, skaber attraktive byrum, genanvender næringsstoffer og giver gode oplevelser til byens borgere.

Formidling

”Vi vil generere naturformidling, der inspirerer til et aktivt udeliv og hensynsfuld adfærd”

Det giver ikke mening at udvikle rig natur og gode rammer for udeliv, hvis vores borgere ikke har kendskab hertil. Vores naturformidling og naturvejledning skal oplyse og bevidstgøre om naturen, men også sikre en hensynsfuld adfærd på tværs af de mange interessegrupper. Her udvikler vi og gør brug af helt moderne virkemidler, der når ud til flest mulige i alle aldre. Vi vil sikre nem adgang til naturfaciliteterne og god formidling, når man kommer derud.

